

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 42/2012-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť R. N., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. D. M., K., vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 4 Tost 38/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. N. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. januára 2012 osobne do podateľne doručená sťažnosť R. N., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 4 Tost 38/2011.

Zo sťažnosti vyplýva, že v konaní vedenom Špecializovaným trestným súdom Pezinok (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) pod sp. zn. PK-1 T 14/2007 je sťažovateľ spolu aj s ďalšími obžalovanými trestne stíhaný pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny podľa § 185a ods. 1 Trestného

zákona. Vo veci je obžalovaných celkom 16 osôb a ide o 20 skutkov násilnej povahy. Sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 2 Tp 52/05 z 2. mája 2005 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 Tpo 47/05 z 24. mája 2005, a to z dôvodov uvedených v § 67 ods. 2 Trestného poriadku, pričom lehota väzby začala plynúť 28. apríla 2005. Neskôr, v priebehu roku 2005 bol väzobný dôvod rozšírený o dôvody uvedené v ustanovení § 67 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, pričom väzba bola v prípravnom konaní niekoľkokrát predĺžená, naposledy 19. decembra 2006. Sťažovateľ bol 22. októbra 2008 z väzby prepustený v dôsledku nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 134/02 z 18. septembra 2008 (správne má byť I. ÚS 134/08, pozn.).

Uznesením špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK-1 T 14/2007 zo 4. januára 2011 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tost 4/2011 z 3. februára 2011 bol sťažovateľ podľa § 72 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „nový Trestný poriadok“) vzatý do väzby z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 2 písm. e) nového Trestného poriadku, teda preto, že bol obvinený z ďalšieho úmyselného trestného činu, ktorý mal byť spáchaný po prepustení z väzby. Väzba začala plynúť 4. januára 2011. Do tohto okamihu bol sťažovateľ vo väzbe celkom 41 mesiacov a 24 dní z celkových 48 mesiacov v zmysle § 76 ods. 6 písm. c) nového Trestného poriadku. Následne bola väzba predĺžená do 10. januára 2012. Napokon uznesením špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK-1 T 14/2007 z 8. novembra 2011 bola podľa § 76a nového Trestného poriadku celková lehota trvania väzby sťažovateľa predĺžená do 10. júla 2012. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tost 38/2011 z 29. novembra 2011 bola sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu zamietnutá.

Podľa jednoznačného názoru sťažovateľa v skutočnosti neboli splnené zákonné podmienky na predĺženie väzby v zmysle § 76a nového Trestného poriadku. Bola síce splnená podmienka vedenia trestného stíhania pre obzvlášť závažný zločin, za ktorý je možné uložiť trest odňatia slobody na 25 rokov alebo doživotie, ale súčasne nebola splnená druhá podmienka, a to, že trestné stíhanie nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov skončiť do uplynutia celkovej lehoty väzby s tým, že prepustením na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného

konania. Podľa názoru sťažovateľa v skutočnosti nejde o vec, ktorej obťažnosť by predĺženie väzby zdôvodňovala. Ide síce o viacero skutkov, ale všetky sú samy osebe právne a skutkovo nezložité a sú formulované jasne. Skutočnou príčinou neukončenia veci je dôkazná núdza a tiež to, že sa nedostavujú svedkovia v rámci snahy súdu nahrádzať činnosť orgánov prípravného konania. Od 28. februára 2011 sa uskutočnilo 7 hlavných pojednávaní, z ktorých 6 bolo nemeritórnych. Nikdy nebola naplnená ani podmienka, podľa ktorej prepustením z väzby hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. Sťažovateľ nebol nikdy prekážkou plynulosti a priamej nadväznosti úkonov v konaní. Počas výkonu väzby sa nechcel z osobných dôvodov zúčastňovať na hlavných pojednávaniach a vždy dal súhlas, aby sa konalo v jeho neprítomnosti. Po prepustení z väzby sa buď osobne dostavil, alebo dal súhlas na konanie v neprítomnosti (s výnimkou prípadu, keď mali byť vypočutí dôležití svedkovia). V tomto období sa ospravedlnil vzhľadom na svoj zdravotný stav, pričom následne sa opäť hlavného pojednávania zúčastnil. Pokiaľ ide o novú prekážku v konaní spočívajúcu v tom, že jeden zo spoluobžalovaných je väzobne stíhaný v Českej republike, treba uviesť, že vzhľadom na dĺžku doby trvania jeho väzby je táto okolnosť právne irelevantná, keďže sťažovateľ ju nijako nespôsobil svojím konaním či opomenutím. Podľa názoru sťažovateľa všeobecné súdy okrem nedôslednej aplikácie práva pochybili aj neprimerane formalistickým a neopodstatnene reštriktívnym a ústavne nekonformným výkladom ustanovenia § 76a nového Trestného poriadku. Voči sťažovateľovi totiž bola v zmysle § 76a nového Trestného poriadku použitá maximálna lehota trvania väzby, hoci sťažovateľ žiadnym spôsobom neovplyvnil dĺžku prebiehajúceho konania. Samotná skutočnosť, že ďalší spoluobžalovaní vytvárajú v konaní prietahy, ale ani nedisciplinovanosť svedkov vyhýbajúcich sa svedeckým výpovediam nemôže byť na ujmu ochrany základných práv sťažovateľa.

Sťažovateľ navrhuje vydat' nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označeného článku ústavy v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 4 Tost 38/2011 s tým, aby bolo uznesenie najvyššieho súdu z 29. novembra 2011 zrušené a najvyššiemu súdu prikázané prepustiť sťažovateľa neodkladne z väzby. Domáha sa tiež primeraného finančného zadost'učinenia v sume 5 000 €, ako aj náhrady trov konania v sume 303,31 €. Napokon žiada, aby bola sťažnosť považovaná za naliehavú.

Z uznesenia špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK-1 T 14/2007 z 8. novembra 2011 vyplýva, že ním bola podľa § 76a nového Trestného poriadku celková lehota väzby sťažovateľa predĺžená do 10. júla 2012. Podľa názoru okresného súdu dosiaľ nebolo rozptýlené podozrenie zo spáchania žalovaných trestných činov. Naopak, toto podozrenie naďalej trvá. V tejto súvislosti je podstatné aj to, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre obzvlášť závažnú trestnú činnosť násilnej povahy, páchanú viacerými skutkami po dlhší čas, a to v rámci zločineckej skupiny. Hrozí mu výnimočný trest, t. j. trest odňatia slobody od 15 do 25 rokov alebo trest odňatia slobody na doživotie. Obťažnosť veci treba vidieť v rozsahu trestného spisu (vyše 15500 strán), v počte obžalovaných (16), v počte spáchaných skutkov (20) a v komplikovanosti právneho posúdenia (veľký počet trestných činov páchaných počas 5 rokov pri rôznej účinnosti ustanovení Trestného zákona). Od momentu spojenia vylúčených vecí na spoločné konanie (od 9. marca 2010) v zmysle pokynu najvyššieho súdu v dôsledku rôznych prekážok v konaní (najmä zo strany obžalovaných) nebolo možné dokazovanie dokončiť. Tento stav pretrváva dosiaľ. V prípade prepustenia sťažovateľa z väzby hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. Tento záver vyplýva zo skutočností zistených v doterajšom priebehu súdneho konania. Sťažovateľ po prepustení z väzby 22. októbra 2008 sa na hlavné pojednávania konané 3. novembra 2008, 18. decembra 2008 a 26. januára 2009 nedostavoval s tým, že bol práceneschopný a nedal ani súhlas na vykonanie hlavného pojednávania v jeho neprítomnosti. Naopak, keď sa proti nemu viedlo trestné stíhanie väzobnou formou, nechcel sa hlavných pojednávanií zúčastňovať a požiadal, aby sa tieto konali v jeho neprítomnosti. Z toho vyplýva záver, že postoj sťažovateľa v tomto smere sú protirečivé. Za novú prekážku skončenia hlavného pojednávania treba považovať väzobné stíhanie obžalovaného Č. v Českej republike. Vzhľadom na pokyn najvyššieho súdu o potrebe vykonať spoločné konanie so všetkými obžalovanými naraz bolo potrebné obžalovaného Č. vyžiadať z cudziny. Pre ten účel bol vydaný medzinárodný zatýkací rozkaz a európsky zatýkací rozkaz.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tost 38/2011 z 29. novembra 2011 vyplýva, že ním bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu špecializovaného

trestného súdu sp. zn. PK-1 T 14/2007 z 8. novembra 2011. Podľa názoru najvyššieho súdu z pripojeného spisového materiálu je zrejmé, že v danej veci vzhľadom na jej značný rozsah, charakter a veľký počet obžalovaných nedošlo k subjektívnym priet'ahom, pričom vec nebolo možné dosiaľ ukončiť. Správne postupoval špecializovaný trestný súd, keď zo správania sťažovateľa po jeho prepustení na slobodu v roku 2008 v porovnaní s jeho správaním počas väzobného stíhania vyvodil existenciu dôvodnej obavy, že prípadným prepustením sťažovateľa na slobodu by došlo prinajmenšom k podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného stíhania. Neobstojí námietka sťažovateľa, podľa ktorej sa vec v dôsledku nedostavovania sa svedkov dostala do dôkaznej núdze, lebo na hlavnom pojednávaní konanom 14. a 15. júla 2011 bolo vypočutých celkovo 7 svedkov. Prekážkou uskutočnenia hlavného pojednávania 3. októbra 2011 bolo väzobné stíhanie obžalovaného Č. v Českej republike spojené s potrebou vydania medzinárodného a európskeho zatýkacieho rozkazu. I táto nová skutočnosť svedčí o obťažnosti veci v zmysle § 76a nového Trestného poriadku.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo

návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Sťažovateľ v podstate namieta jednak to, že obťažnosť veci neodôvodňovala predĺženie väzby, ale aj záver, že prepustením sťažovateľa hrozilo zmarenie alebo podstatné sťaženie dosiahnutia účelu trestného konania.

Ústavný súd vychádza z toho, že náleží predovšetkým všeobecným súdom dbať o to, aby doba väzby neprekročila primeranú hranicu. Pre ten účel majú skúmať všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o žiadostiach o prepustenie na slobodu (resp. o predĺžení či ďalšom trvaní väzby). Predovšetkým na základe dôvodov uvedených v týchto rozhodnutiach, ako aj na základe nesporných skutočností tvrdených obvineným ústavný súd zisťuje, či došlo alebo nedošlo k porušeniu čl. 17 ústavy (Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991).

Konkrétne skutkové okolnosti, ktorými všeobecné súdy odôvodnili obťažnosť trestnej veci sťažovateľa, ako aj obavu, že by v prípade prepustenia sťažovateľa z väzby hrozilo zmarenie alebo podstatné sťaženie dosiahnutia účelu trestného konania, sťažovateľ nespochybňuje, iba ich odlišne vykladá. Z pohľadu ústavného súdu sa argumentácia všeobecných súdov javí ako dostatočná a presvedčivá.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. marca 2012